

Sygn. akt III CZP 60/16

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Jan Górski (sprawozdawca)

SSN Monika Koba

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa K. I Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu
Inwestycyjnego Zamkniętego w W.
przeciwko A. B.
o zapłatę,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 października 2016 r.
na skutek zagadnienia prawnego
przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Z.
postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2016 r., sygn. akt I Ca .../16,

"Czy przerwanie biegu przedawnienia roszczenia, w wyniku
złożenia przez wierzyciela wniosku o wszczęcie egzekucji, odnosi
skutek wobec nabywcy wierzytelności?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 grudnia 2015 r., II .../15, Sąd Rejonowy w Z. oddalił powództwo K. I Niestandardyzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. o zapłatę kwoty 47 947,08 zł, oceniając jako skuteczny podniesiony przez pozwaną A. B. zarzut przedawnienia. Roszczenie to było dochodzone na podstawie umowy konsolidacyjnego kredytu gotówkowego, zawartej przez pozwaną i poprzednika prawnego powoda – [...] Bank S.A. w W. W związku z brakiem spełnienia świadczenia, wystawił on bankowy tytuł egzekucyjny i - po uzyskaniu dla niego klauzuli wykonalności - wystąpił z wnioskiem o wszczęcie egzekucji. Postępowanie to zostało umorzone przez komornika wobec jego bezskuteczności. Następnie, [...] Bank S.A. dokonał cesji wierzytelności wobec A. B. na powoda - który wytoczył powództwo o zapłatę.

Sąd Rejonowy podniósł, że w sprawie nie doszło do przerwy biegu przedawnienia w stosunku do powoda, będącego nabywcą wierzytelności. Odwołując się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2014 r., II CSK 196/14, Sąd Rejonowy wyraził zapatrywanie, że przerwanie biegu przedawnienia przez czynność procesową wywiera skutek wyłącznie między jej stronami i nie może odnosić się do osób trzecich - w tym do nabywcy wierzytelności. Roszczenie stwierdzone w pierwotnym tytule egzekucyjnym wygasa w związku ze zmianą podmiotu, sam zaś tytuł nie może stanowić podstawy do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

Niezależnie od tego, Sąd pierwszej instancji podniósł, że podstawę prowadzenia egzekucji stanowił bankowy tytuł egzekucyjny, który nie może być wykorzystywany przez nabywcę wierzytelności (niebędącego bankiem). Z tego powodu cesjonariusz musi uzyskać odrębny tytuł egzekucyjny w osobnym postępowaniu i nie obejmują go skutki (także w zakresie biegu przedawnienia), które wywołało prowadzone wcześniej postępowanie egzekucyjne.

W toku rozpoznawania apelacji powoda Sąd Okręgowy w Z. przedstawił Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne „czy przerwanie biegu przedawnienia

roszczenia, w wyniku złożenia przez wierzyciela wniosku, o wszczęcie egzekucji, odnosi skutek wobec nabywcy wierzytelności ?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 390 § 1 zd. 1 k.p.c. jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd może przedstawić to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu, odraczając rozpoznanie sprawy. Zawarte w przytoczonym przepisie wymagania, którym powinno odpowiadać zagadnienie prawne zostały dookreślone w judykaturze. Przede wszystkim musi budzić ono poważne wątpliwości, bowiem zwykle wątpliwości sąd drugiej instancji obowiązany jest rozwiązywać we własnym zakresie (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2005 r., III CZP 68/05, niepublikowane). Przedstawienie go jest niedopuszczalne, gdy stanowisko sądu drugiej instancji jest pozbawione poważnych wątpliwości, a sądowi „pytającemu” w istocie nie chodzi o ich wyjaśnienie, lecz o nadanie legitymacji zaprezentowanemu pogładowi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2006 r., II UZP 6/06, niepublikowane).

Poza tym, w judykaturze wyjaśniono, że podstawowym warunkiem zwrócenia się do Sądu Najwyższego na podstawie art. 390 k.p.c. jest to, aby sąd, który przedstawia określone zagadnienie prawne wyraźnie wskazał, że istnieją argumenty przemawiające za każdym z możliwych rozwiązań. Jeżeli natomiast ich brak, to nie ma podstaw do udzielenia odpowiedzi. Celem przedstawienia zagadnienia prawnego nie jest bowiem to, aby Sąd Najwyższy wspierał zaprezentowane w nim stanowisko (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2006 r., III CZP 1/06 niepublikowane). Przedstawione wątpliwości należy sformułować i umotywić w sposób usprawiedliwiający wahania sądu w opowiedzeniu się za określoną koncepcją prawną spośród mogących wchodzić w rachubę różnych rozwiązań (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2005 r., III CZP 97/05 niepublikowane).

Sąd przedstawiający do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powinien więc uzasadnić, na czym polegają jego wątpliwości i dlaczego uważa je za poważne

oraz wykazać, że pozostają w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy. Podkreślić należy, że muszą to być własne poglądy sądu i nie jest więc wystarczające ograniczenie się do zaprezentowania polemiki ze stanowiskiem sądu pierwszej instancji, czy też stron postępowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2010 r., III CZP 32/10, z dnia 29 października 2009 r., III CZP 79/09, z dnia 24 lutego 2009 r., III CZP 144/08 i z dnia 14 grudnia 2007 r., III CZP 116/07, wszystkie niepublikowane).

Za odmową podjęcia uchwały w omawianym wypadku przemawia już sam sposób sformułowania zagadnienia prawnego. Problem ten został ujęty zbyt szeroko i jego rozstrzygnięcie w tej postaci nie jest konieczne do rozpoznania sprawy. Przelew wierzytelności w aspekcie przedawnienia na zasadach ogólnych jest odmiennie unormowany, niż relacja między przerwą biegu przedawnienia i cesją wierzytelności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym.

W obecnym stanie orzecznictwa i poglądów doktryny nie ulega wątpliwości, że skutki przerwy biegu przedawnienia wywołanej przez zbywcę wierzytelności odnoszą się co do zasady także do cesjonariusza. Nabywa on wierzytelność w takim kształcie, w jakim przysługiwała ona zbywcy, także pod względem „stanu” jej przedawnienia. W konsekwencji, jeżeli bieg terminu przedawnienia uległ przerwaniu, cesjonariusz - wstępując w tę samą sytuację, w której w chwili zbycia wierzytelności pozostawał cedent - zostaje objęty skutkami tej przerwy. Innymi słowy, zgodnie z ogólnym założeniem, fakt zbycia wierzytelności pozostaje z zasady bez wpływu na bieg terminów przedawnienia oraz skutki zdarzeń kształtujących ten bieg, które nastąpiły przed dokonaniem cesji. Stanowisko to, wyraził *explicite* także Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16 (Biul. SN 2016, nr 6, s. 10).

Reguły te nie mają jednak zastosowania do przerwy biegu przedawnienia, która została spowodowana dochodzeniem roszczenia na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego. Stanowisko Sądu Najwyższego w tym zakresie zostało sformułowane wprost w uchwale z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16. Przyjęto w niej, że nabywca wierzytelności niebędący bankiem nie może powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną wszczęciem

postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności (art. 123 § 1 pkt 2 k.c.). Innymi słowy, w razie cesji wierzytelności przerwa biegu przedawnienia wywołana złożeniem wniosku o wszczęcie egzekucji zachowa swój skutek wyłącznie wobec tych cesjonariuszy, którzy sami mogliby posłużyć się bankowym tytułem egzekucyjnym. W pozostałych sytuacjach przerwę biegu przedawnienia uznaje się za niebyłą - bieg zaś terminu przedawnienia w stosunku do nabywcy wierzytelności określa się na zasadach ogólnych.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2016 r. III CZP 29/16 udziela bezpośredniej odpowiedzi na pytanie, które stanowi istotę obecnego zagadnienia prawnego. Mimo odmiennego sposobu sformułowania w obu spawach pytań przedstawionych przez Sądy powszechne nie ulega wątpliwości, że zasadnicza część omawianego problemu pozostaje w obu wypadkach zbieżna. Niewątpliwie i w obecnej sprawie chodzi o ustalenie skutków posłużenia się bankowym tytułem egzekucyjnym jako podstawą wszczęcia postępowania egzekucyjnego, nie zaś - wbrew dosłownej treści pytania - jakimkolwiek tytułem egzekucyjnym. Wprawdzie, przedstawiając zagadnienie w dniu 21 kwietnia 2016 r. Sądowi Okręgowemu, nie mogła być znana treść późniejszej uchwały Sądu Najwyższego, niemniej nie jest to wystarczający powód do podjęcia następnej uchwały w zasadzie dotyczącej tej samej problematyki (por. odpowiednio postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2000 r., III CZP 7/00, OSNC 2000, nr 12, poz. 221).

Nie powielając argumentów podniesionych w uchwale z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16, zauważyć należy, że w dniu 27 listopada 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1854), która została uchwalona w następstwie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 2015 r., P 45/12 (OTK-A 2015, nr 4, poz. 46). Trybunał w tym wyroku orzekł niezgodność z Konstytucją art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2015 r. ze zm., poz. 128, dalej: „pr. bank.”), określając, datę utraty ich mocy obowiązującej w dniu 1 sierpnia 2016 r. Jak wiadomo art. 96 ust. 1 pr. bank. upoważniał banki do wystawiania na podstawie

ksiąg banków lub innych dokumentów związanych z dokonywaniem czynności bankowych tytułów egzekucyjnych. Z kolei art. 97 ust. 1 pr. bank. stanowił, że bankowy tytuł egzekucyjny może być podstawą egzekucji prowadzonej według kodeksu postępowania cywilnego po nadaniu mu przez sąd klauzuli wykonalności.

Unormowania te ocenił Trybunał Konstytucyjny, jako niezgodne z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji). Podniósł, że kwestionując zgodność z porządkiem konstytucyjnym tych przepisów mających podstawowe znaczenie dla instytucji bankowego tytułu egzekucyjnego w istocie eliminuje całą tę instytucję. Powołana nowela pozbawiła banki tego przywileju uchylając nie tylko art. 96-98 pr. bank., lecz także art. 786² k.p.c. (por. art. 11 powołanej noweli).

Ze wskazanych względów - wobec braku wymagań określonych w art. 390 § 1 k.p.c. - odmówiono podjęcia uchwały.

jw

kc